Konserniohjausosasto/Hallintoyksikkö
Hallintojohtaja Jussi Luomajärvi

28.1.2019

Eduskunnan hallintovaliokunta

Viite Eduskunnan hallintovaliokunta pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta HE 284/2018 vp

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto.

LVM:n näkemyksen mukaan hallituksen esitykseen lausuntokierroksen jälkeen on tehty oikeansuuntaisia muutoksia. Pidämme hanketta tärkeänä ja kannatamme sitä, mutta kiinnitämme huomiota vielä seuraaviin seikkoihin.

2 § Määritelmät

Lakiehdotuksen 2 §:n käsitteiden määrittelyyn tulisi kiinnittää vielä huomiota. Kun otetaan käyttöön useita uusia käsitteitä ja muutetaan vanhoja, määrittelyiden tulee olla johdonmukaisia ja selkeässä suhteessa toisiinsa. Monissa lausunnoissa oli otettu kantaa termistön käytön epäselvyyteen. Kuitenkaan lausuntoyhteenvedossa tätä 2 pykälän termistöä ei ole lainkaan käsitelty.

Muutettavaksi esitettävät määritykset:

3) *asiakirjalla* viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua viranomaisen asiakirjaa;

Asiakirjan määrittely tulisi olla Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621) mukainen:

Asiakirjalla tarkoitetaan tässä laissa kirjallisen ja kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla.

Viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Viranomaisen laatimana pidetään myös asiakirjaa, joka on laadittu viranomaisen antaman toimeksiannon johdosta, ja viranomaiselle toimitettuna asiakirjana asiakirjaa, joka on annettu viranomaisen toimeksiannosta tai muuten sen lukuun toimivalle toimeksiantotehtävän suorittamista varten.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite: Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki
Postiosoite: PL 31 00023 Valtioneuvosto
Puhelin: 029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

4) *tietoaineistolla* asiakirjoista ja muista vastaavista tiedoista muodostuvaa tiettyyn viranomaisen tehtävään tai palveluun liittyvää tietokokonaisuutta;

Yhtenäisyyden vuoksi *tietoaineiston* määrittelyn tulisi olla Laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista (24.6.2004/588) mukainen:

Tietoaineisto - asiakirjoja ja materiaaleja sekä asiakirjoista ja materiaaleista saatavissa olevia tietoja sekä näiden perusteella tuotettuja asiakirjoja ja materiaaleja.

Tässä laissa tietoaineisto on käsitteellisesti rajattu tarkoittamaan vain viranomaisen asiakirjoja. Julkisuuslain hyvä tiedonhallintapa kuitenkin edellyttää, että ”Viranomaisen tulee hyvän tiedonhallintatavan luomiseksi ja toteuttamiseksi huolehtia asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta saatavuudesta, käytettävyydestä ja suojaamisesta sekä eheydestä ja muusta tietojen laatuun vaikuttavista tekijöistä” Esitetty määritelmä näyttäisi jättävän sääntelyn ulkopuolelle kaiken muun paitsi viranomaisen asiakirjan käsittelyn.

5) *tietovarannolla* viranomaisen tehtävien hoidossa tai muussa toiminnassa käytettäviä tietoaineistoja sisältävää kokonaisuutta, jota käsitellään tietojärjestelmien avulla tai manuaalisesti;

Jos asiakirjan ja tietoaineiston määritelmät ei muutu, niin tässä laissa tämä tarkoittaisi vain viranomaisten asiakirjojen käsittelyä tietovarannoissa.

17 § Lokitietojen kerääminen

Lakiehdotuksen 17 §:ssä otetaan kantaa tyypilliseen tietoturvallisuustoimenpiteeseen, lokitietojen keräämiseen. Lokitietojen keräämistä edellytetään 17 §:ssä vain sellaisille tietojärjestelmille, joiden käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Kuitenkin 13 §:n muotoilu mahdollistaa tietoturvallisuustoimenpiteiden, mukaan lukien lokitietojen keräämisen, räätälöinnin tietojärjestelmäkohtaisesti. 17 §:n kuvattu lokitietojen keräämisen rajaus nähdäänkin harhaanjohtavana ja tietoturvallisuutta heikentävänä, että myös tarpeettomana. Ehdotetaankin rajausteksti: "jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista" jättämistä pois lakimuotoilusta.

18 § Turvallisuusluokiteltavat asiakirjat valtionhallinnossa

Ministeriö pitää tärkeänä, että 18 §:n 4 momentissa mainittu valtioneuvoston asetus annetaan ja että se tulee voimaan samaan aikaan kuin tiedonhallintalaki. Kun voimassa oleva valtioneuvoston asetus tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa kumoutuu lakiuudistuksen myötä, tarvitaan samalla hetkellä uudet säännökset, jotka tulevat voimaan ja korvaavat vanhan sääntelyn. Sääntelemättömässä tilassa ei ole mahdollista olla kansainvälisten tietoturvallisuussopimustenkaan (GSA) kannalta, sillä niissä on sovittu, että sopimuskumppanivaltion luokiteltuja asiakirjoja käsitellään Suomessa samalla tavalla kuin suomalaisia vastaavan tasoisia luokiteltuja asiakirjoja. Tietoturvan perustaso, josta säädettäisiin 4 luvussa, ei vastaa

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

sitä tietoturvatasoa, josta sopimusneuvotteluissa on sovittu eri turvallisuusluokille.

Epäselväksi jää, antaako lain 18 § 4 momentin valtuutus riittävät oikeudet antaa oikean sisältöinen asetus.

Laki ei näyttäisi tässä muodossa mahdollistavan asetuksen antoa täydentämään 4 luvussa kuvattua tietoturvallisuutta, joten lakia jouduttaisiin tältä osin joka tapauksessa muuttamaan, jotta Suomi voisi toteuttaa kansainvälisissä sopimuksissa edellytetyt velvoitteet. Tältä osin LVM:n näkemys on, että hallintovaliokunnan ei tulisi puoltaa lakia nykyisessä muodossaan, vaan lakiesitystä tulisi korjata tältä osin.

Käytännössä näyttäisi siltä, että Suomi joutuisi ilmoittamaan kaikille valtioille ja järjestöille, joiden kanssa tietoturvallisuussopimukset on solmittu, ettei Suomessa anneta enää perustasoa korkeampaa suojaa sopimuskumppanien turvallisuusluokitelluille tiedoille. Tällainen olisi Suomen kansainvälisen yhteistyön kannalta oletettavan haitallista. Myös kansallinen turvallisuus kärsisi, jos kansallisesti turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittelyyn riittäisi 4 luvussa säädetty perustaso. Lisäksi sääntelyn puuttuminen ja perustuminen viimekädessä viranomaisen riskinhallintaan johtaisi siihen, että tietoturva olisi eri viranomaisissa hyvin eri tasolla. Tällainen tilanne olisi omiaan heikentämään asiakirjojen luovuttamista viranomaisten välillä, mikä taas ei ole kyseessä olevan lakiuudistuksen tavoitteiden mukaista.

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi